

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X. évfolyam.

FIUME, vasárnap 1913. január 26.

21. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Gradinata del Sasso Diauco 3, Wurzer ház 1 em.

Felelős szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . . . 24 kor. | Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. | Egy hónapra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 400.

A népiskolai szociális nevelésről.

Nem kel megijednünk a szociális szótól. E szép szó ártatlan. A latin socio ige jelentése összeköt, egyesít, társít. Socius = közös, társas, egyesült, szövetség, továbbá pajtás, részes, szövetséges; franciául associé, angol partner. Societas = társaság, szövetség, frigy, egyesület. Szociális = szövetséghez, társasághoz tartozó, társas, szövetséges, társadalmi franciául social, németül die bürgerliche Gesellschaft betreffend.

Az ember kötve van a társasághoz, melyben él. Ezt szépen megmagyarázza nekünk Kölesey Ferenc Paraenesise. Jókora szokjál e gondolathoz: a társaságban született ember nem önmagáé. Számtalanok a jótétemények, mik a társaséletben naponként reánk háramlanak; lehet-e kívánunk, hogy e jótéteményekkel ingyen élhessünk, mint zsarnok a más izzadása bérével? Használni akarod a társaságot? ugy mindent kell tenned annak fenntartására, mi saját erődötől kitélik. Mi a haza, mint a legszentebb kapcsolattal egybefoglalt emberek társasága? Ezerféle édes emlékezet, megszokás, haszon és szeretet összefort érdekei teszik azt a sziv előtt kedvessé; e társaság ideája egyesíti magában nemesen azon érzeményeket, melyek kebledet, mint háznép tagjának, barátjának és rokonnak betöltik; e társaság ideá-

„A Tengerpart“ tárcája.

Másnapos ember sziesztája.

A két példány családi szemfény: Trézsi (ötéves), Gyurka (nyolcadfél éves), mind a kettő mintagyermek, a délelőtti folyamán alig fért a bőrébe. A szigorú anyai kéz, miután a papának kiosztott egy tucát pofont, zár alá helyezte őket. Nem volt szabad a gyerekszobának csufolt ketreből egy tapodtat sem távoznok. A papa a harmadik szobában alszik leeresztett rollók és bezárt ajtó mögött. Hát csak hadd legyen tőle lehető legtávolabb a zsvajgások és bömbölések gőpontja. Anyuka kiadta a rendeletet:

— Csendben maradjatok, a papa fáradt hadd aludja ki magát. Hajnalig dolgozott, csak reggel feküdhettek le.

— Szépen dolgozott! — gondolta (mondani nem merte) a két nagyreményű csemete. Amikor minket ide bezárnak, és kivált amikor cukrot kapunk kucseber-skatulyában, olyankor a papa kint volt lumpolni, és hogy a mamát engesztelje, vesz neki cukrot a kucseber bácsitól, és a mama hozzávágja a papa fejéhez a skatulyát, később fölveszi a padlóról és ideadja nekünk, hogy legalább ennyi maradjon.

Délben a családfő felöltözik, sok pohár vizet iszik és tapogatja a derekát, meg a

ja egyesíti magában nemesen birtokodat s birtokod élted bátorságos voltát: de az önértést is, melyet mint szabad ország polgára magadban hordasz; mely veled született, mely gondolataidra, tetteidre s egész lényedre törülhetetlen befolyást gyakorolt, melyet tisztán meg nem őrizni tenemeri becsedet alacsonyítod le. Kinek szivében a haza nem él, az száműzöttnek tekintheti magát mindenhol; s lelkében üresség van, mit semmi tárgy, sem érzet be nem tölt.

Az ember egyedül gondolva, nem több a magányos vadállatnál, mely élte fenntartásáért zsákmányt keresve bolyong. Emberi ész és erő csak társaságban fejlődik ki, s amint valamely embertársaság szerencsésébb, szebb, dicsőbb kárává alkotta magát: polgárai minden szépben és jóban aszerint haladhatnak. Ezért kell minden mivel embernek a hazát legfőbb gondjává tennie; s ez mindenkifelett oly hazákról értetik, hol az egyes polgárnak a közdolgok folyásába tekinteni joga s kötelessége van. Mert jog és kötelesség egymástól soha el nem választható.

Ami Magyarországon nemzetnek nevezetik, az összesen és egyenként az igazgatásra befolyással bír. Megyeiüléseink a nemzet mindegyik tagjának nyitva állanak, mindegyik szavat emelhet ott, s lelki erejének mértéke szerint a sokaságra munkálhat. E körülmény neked, mind nemzet tagjának éltedet előre meghatározza.

Ami háznépünk e nemzet, s ősi házunk az egész ország; ennek határain kiterjedve virul az élet, melynek zajában munkálva és

bátat, hogy ejnye-ejnye, no ugyan be lehettem csipve, biztosan eilestem valahol és megütöttem magam. (Még nem bír ráemlékezni, hogy drága esztelene és mindene, szerelmes hitvese látta el a baját, amikor hajnali ötkor hazatámaszkodott és a cilinderét a vízzel felt mosdótálba akasztotta.) A menü korhelylevesel kezdődik, ami nagyon savanyu, de sem Trézsi, sem Gyurka nem merik nem megenni, mert a hangulat még nagyon paprikás. Papa és mama nem szólnak egymáshoz. Nagy némaság. Kint a konyhában a szakácsné, meg a szobalány vihognak és a visszafojtott nevetéstől majd hogy meg nem pukkadnak.

— Uristen, hogy fáj a fejem! — sóhajt fel végre a papa.

— Sróföld le, nyomorult! — ripsztozik a mama.

Ezek után a családfő undorral kel fel az asztaltól, betámaszkodik a hálószobába, végigdől a sezlónon, kettőt köp (egy nagyobbat és egy kisebbet), mire azt mormagja, hogy „höböbő... rrr... höböbő“ és elalszik. Csakhamar pedig hortyog, mint... Nem, azt nem mondhatom, hogy mint gőzfűrés. A gőzfűrés nem tud u... hortyogni.

Viszont a mama, szinten undorral, a vi zitszobába vonul vissza, beleveti magát a hintaszékbe és egy regényt olvas. Nick Cartert olvassa. A szakácsnéét kapta. Müvelt nő, nem tud meglenni irodalmi táplálék híján. Jár az Operába is, de csak páholyba.

A két mintagyermek él az alkalommal és

hatva forognunk kell.

Ugyanezek a motívumok érvényesülnek a nevelésben. A nevelésben érvényesülő valamennyi érzelmi hatás között aszociális motívumoké talán a legnagyobb és legvilágosabb. A szeretet, a vonzalom, a kölcsönös kimélet, a rokonszenv vagy társas érzés gyönyörei okozzák az emberi élet legnagyobb megelégedését; mint ilyenek pedig állandó tárgyai vágyakozásunknak, kívánságunknak és élvezetünknek. A társas érzés oly tény, mely egészen különbözik az eredeti életföntartástól s az őt érzék gyönyöreitől. Tagadhatatlan, hogy az életföntartásban és a tiszta érzéki örömeiben nagy részt embertársainkra vagyunk utalva, a szociális vonatkozások értéke ennek következtében rendkívül módon növekszik, úgy hogy egészben a leggondosabb figyelemre tarthatnak számot. Különös volna, ha a nevelő vagy bárki más e motívumot észre nem venné. A társas érzésnek van egy eleme, a hatás, melyet a nagy tömeg kifejt; ez a magatartásnak leghatalmasabb és leghajlandóbb motívumát szolgáltatja és igen jelentékenyen érezteti a nevelésben. A sokaság jelenléte az egyént is felrázza, izgatja, mozgásba hozza; tömeg felvilanyozza az embert; bármily irányban történik a hatás, ez majdnem ellen állhatatlan. Minden erő kifejtés egy tömeg jelenlétében, épp e körülménynél fogva, egészen más jellegű és sokkal mélyebb benyomást is tesz.

A sokaság eme befolyásából következtethetünk a hatásra, melyet az osztálytanítás s a nyilvános iskolák fejthetnek ki, to-

beosonnak a hálószobába, ahol a papa huzza a medvebőrt. Játékszereiket magukkal viszik. Ők tudják jobban, — mink az ilyesmire nem értünk — miért esik jól ott játszani, ahol nem szabad.

Megállnak a sezlónnál, fejtől. Bizonyos megértéssel bámulnak egymásra. Játékszerek hevernek előttük a sezlóvegen. Fölöttük pedig, fehér ágypárnán, a nagy fej, táguló orrlyikakkal, rezgő bajuszszal, vontatott hortyogással.

Alszik a papa.

Gyurka: Most itt a papa feje alatt építünk várost. Sorba rakjuk a házakat.

Trézsi: Minek?

Gyurka: Bu! De nagy számár vagy. Látszik, hogy nem egy férfi, csupán egy nő vagy. Hát azért, hogy a papa szépet álmodjon, te buta nő, ami a feje alatt van.

Trézsi: Honnan tudod?

Gyurka: Tudom.

Trézsi: Hazudós vagy!

Gyurka: Nem.

Trézsi: De!

Gyurka: Egy férfi sohasem hazud. És a lovat is beteszszük a városba, és akkor a papa aztat álmodja, hogy lovagol. (A sezlón mellé teszi a kerekasztalpu falovat.)

A papa: Hrrr... hrrr... böböb... (Azt álmodja, hogy az alagi löversenyen van és hogy ezer koronát nyert.)

Trézsi: A papa nem tud lovagolni.

Gyurka: Szépen nem tud. A papa mindent tud.

vább mindazok az intézetek, ahol nagy tömegek verődnek össze. A szociális motivum a tömegvonzás és a kölcsönös rokonszenv tiszta formájában, fontos ható tényező. Egy ezred katonájának a betanítása körülbelül hasonlít ehhez; minden egyes egésznek a tevékenysége alatt áll s csak az akar lenni, ami a többi: a tömeg együttműködésének vezetői, ösztönzői és jutalmazói az egyén tevékenységét.

A tevékenység, a munka ellentete a semitévés. A munka, legyen az szellemi vagy testi, erőfeszítéssel jár, és ezért abban bizonyos rendet kell tartani. A nyilvános jellegű iskolákban a közoktatásügyi törvények szabják meg a tanulók munkáját, míg a munka alapozása a tanítókra bízatik. Munka alatt különben a nyilvános iskolákban főleg a kézmunkát, a kézügyességet szokás érteni, míg a szellemi munkát tanulásként nevezzük. Pedagógiai szakirodalmunk, tanítóegyesületeink, valamint népoktatási tanítás-terveink, mind oda törekszenek, hogy az elméleti oktatás a gyakorlati élet követelményeinek megfelelőleg egyesíthetők a népiskolában. E jelenség reményt nyújt arra, hogy hazai népoktatásunk már a gyermekkorban megkedvelteti népünkkel a közjólét alapföltételét: a munkát. Erről gondoskodnak az új tantervek.

A tanító- és tanítónőképző intézetek új tanításterve (kiadatott 11. évi június hó 30-án) magában foglalja a gazdaságtant, a háztartást, a kézimunka (szlőjd) és a női kézi munka tanítását és ahhoz való új, bő utasításokat. A tanterv úgy állapítja meg a tanítás célját és menetét, hogy a leendő tanító mindenekelőtt azokat a gazdaságtani ismereteket és gazdasági gyakorlatokat sajátíthassa el és biztosan, amelyekre majdan a tárgy népiskolai tanításában szüksége lesz. A tanítóképző iparkodik növendékeit azokba a gazdaságtani és szociális ismeretekbe bevezetni, amelyek nélkül a népiskolán kívül rájuk várakozó nagyfontosságú társadalmi feladatokat, hivatásukhoz képest, nem teljesíthetnék. A tanítás mindig a gyakorlatból, az egyéni gazdálkodás legegyszerűbb, legszükségesebb mindennapi foglalkozásaiból indul ki s minden következő

Trézsi: De lovagolni nem tud. Ha tudna, lovon járna a hivatalba, nem szakaszal.

Gyurka: De tud! Mert aki vadász, az lovagolni is tud.

Trézsi: A papa nem egy vadász. A papa egy főkönyvelő.

Gyurka: De egy vadász is.

Trézsi: Nem!

Gyurka: Pofonütlek, ha feleselsz. Mit tucce, te béka? És hallottam. Maga a papa mondta a mamának, hogy ő egy vadász. A mult szerdán mondta, amikor délután elment. A főcimmerben mondta, mikor ment és rajta volt a kabát, a mamának mondta, hogy tudod-e, drága Eliz, én egy idő óta úgy vagyok, mint egy vadász, aki a vállán puskával az őserdőben jár vadakra lesni, hogy zsákmányt vigyen haza családjának. Vállamon a puská és megyek a városba, a kávéházakba, a korzóra, minden-hova és lesem, hol lehet lelőni egy százkoronást, egy huszkoronást, eventuell egy ötkoronást.

Trézsi: Mi az, hogy eventuell?

Gyurka (ő maga sem tudja): Azt nem mondom meg. Az nem való kislányoknak. És mondta a papa, száz korona, az egy medve, husz korona, az egy farkas, tíz korona az egy nyul, öt korona, az egy vadkacsa és egy korona, az egy kispörkölt sörrrel és undorral.

Trézsi: A papa tehát egy vadász? Csakugyan?

Gyurka: Az. De panaszkodott mamának, hogy tigris, ami ezer korona, az nem létezik a pesti erdőben. Egészen kiveszett.

lépésnek biztos alapot vetve, halad tovább az egész nemzet gazdasági életének s a vele kapcsolatos szociális törekvéseknek és intézményeknek áttekintéséig. A gazdasági gyakorlatok alatt értjük a legszükségesebb gazdasági ismeretek és munkák gyakorlati elsajátítását; azután következik a mezőgazdasági és kertészeti ismeretek elméleti összefoglalása és a nemzetgazdaságtani tájékoztatás. A növendékek vegzett gyakorlatokról pontos naplót vezetnek, amelybe röviden bejegyzik megfigyeléseiket s a munkaközben nyert felvilágosításokat. Itt már felhasználhatják a természetrajz és vegytan körében szerzett ismereteiket. A nemzetgazdaságtan elemeiben abból kell kiindulni, hogy gazdálkodás a társasélet egyik főeredménye. Rámutatunk az ember társas természetére, az egyén és társadalom egymáshoz való organikus viszonyára s a szociális élet fejlődésének fontosabb fokozataira és főkorszakaira, amiben a történet becses anyagot szolgáltat. Ezután következik a gazdasági élet jelenségeinek ismertetése. Itt rá kell mutatni az egyén és az egész nemzet gazdasági életének, a gazdasági és társadalmi életnek szoros összefüggésére és ennek az organikus összefüggésnek törvényszerűségére. Ezután következik a gazdasági alulások és intézmények ismertetése. A vállalatok különböző neméinél helyén való az egyéni és társas vállalatok ismertetése; a társas vállalatoknál a közkereseti, betéti és részvénytársaság és a szövetkezetek ismertetése; ez utóbbiak lehetnek termelő, értékesítő és fogyasztó-szövetkezetek. Ide tartozik az országos központi hitelszövetkezet, a vállalatok szövetkezéseinek (kartell, ring, tröszt) rövid ismertetése.

A termelési ágaknál kiemeljük az őstermelést; ebben röviden ahalászatot, vadászatot és a bányászatot, behatóbban a kerti és mezei gazdaságot és az állattenyésztést. Mi a nagy-, közép-, kis- és törpebirtok? Szabad és kötött birtok? A földbirtok kezelésmódjánál szó van a házi kezelésről, a rövid, hosszú és örökbérlétről; a részgazdaságról. A termelési tőkénél megkülönböztetjük az álló- és forgótőkét. Végül ismertetjük a munkaerőt (eseléd, munkás, igásalat,

Medve is ritkaság; a farkas az még előfordul, szo-szo, la-la, de leginkább csak nyuszikák és vadkacsák vannak. Tíz korona, öt korona, eventuell három.

Trézsi (nem érti a dolgot és maga elé bámul): A papa egy vadász.

Gyurka: Egy Bórhárisnya.

Trézsi (bután): Harisnya.

Gyurka: Bőr.

A papa: (Álmában nyert ezer korona birtokában az „Ötreöt“-kávéházban, ahol benne lévén a pénzszerzésben, lelövi Politzer Manót husz korona erejéig, becsületlenség, holnapig. Földel az elv. Azért, ha valakinek ezer koronája van, nincs oka a pumpolással felhagyni. Sőt. A folyó is a tengerbe folyik. Husz és tíz koronák is szivesebben ömlenek oda, ahol ezerkoronás bankó dagad.)

Gyurka: Hát látod, ugy-e, hogy a papa egy vadász, tehát ha lova volna, tudna lovagolni. De mittuce te, te béka? Tudsze repülni?

Trézsi (habozás nélkül): Tudok.

Gyurka: Hazudó vagy.

Trézsi: Nem.

Gyurka: Akkor repülj. Mutasd meg, hogy tudsz.

Trézsi: Szépen repülök, a te kedvedért. Repülj te!

Gyurka: En nem tudok. De te sem tudsz. Papa se tud. Mama se. Senki sem tud, csak úgy magától, mint a madár. De azért álmában mégis repül az ember. Ma is azt álmodtam, hogy repültem... No, rakjuk össze, sorba a házakat... Álmodjon a papa szépet. Álmodja azt, hogy Párisban

mótor).

Az iskola legyen felszerelve megfelelő gazdasági teleppel a gazdasági munkák bemutatására és gyakorlására. A kertben legyen konyhakertészet, gyümölcsfaiskola és szőlőkert. A mezőgazdasági növényeket és termésüket a kertből kihalított kisebb területen is lehet bemutatni.

A tanítóképző intézetben a gazdasági gyakorlatok alatt a háztartási s kertészeti gyakorlatokat értjük. A növendékeknek kell takarítaniok, felszolgálniok; maguk ágyszekrényét, fehérneműjét kell rendben tartaniok. Segítenek a portörülgetés, nedves seprés, butorok, evőeszközök fényesítése, lámpa tisztogatása, ablak-tisztogatás és más hasonló könnyebb munkák végzésében.

A háztartási és kertészeti gyakorlatokhoz tartoznak a kertészkedés, főzés, mosás, vasalás gyakorlatai. A gazdaságtanítást a nemzetgazdaságtan tetőzi be. Itt a nő szociális munkásságának jelentőségét külön kell kiemelni, nevezetesen a gyermek-, anya- és nővédelmi intézmények, kórházak, népkonyhák, foglalkoztató-műhelyek ismertetését.

A fiúnövendékek tanulják és gyakorolják a kézimunkát, a szlőjdött nevezetesen az agyag- és papirosmunkát, a karton- és famunkát, itt-ott pléhmunkát is. A kézimunka a gyermek tevékenységi ösztönének fejlesztésére és helyes irányban való kifejezésére alkalmas és a cselekvő szemléltetés becses eszköze, különösen a reális tanításban. A kézimunka nemesíti az izlést, rendre szoktatja s magának a munkának megkedvelésére és megbecsülésére nevel.

A leány növendékeknél a női kézimunka tanításának feladata, hogy nemesebb izlést sajátítsanak el és hogy a kézimunka gyakorlati értékét ismerjék.

Az elemi népiskola új tantervében a gazdasági és háztartási gyakorlatok külön tantárgyat képeznek. A természettudományok keretében a gyermek megfigyelési és megismeri a természeti jelenségeket és a jelenségek okait; a gazdasági gyakorlatok meg arra szolgálják, hogy a gyermek megismerje azokat az eljárásokat és elsajátítsa azokat a fogásokat, melyekkel az ember a

van...

A papa (álmában nevet): Hehehe... höpp, höpp-höpp... Huhu... (Azt álmodja, hogy a Casino de Parisban van, nyakig egy pezsgővel telt kádban. Oldalán két tündér, vörös az egyik, fekete a másik (rouge et noir), de hajnali ötöt üt az óra, a tündérek fizetőpincérekévé változnak és végül csak két koronája marad és most jut eszébe, hogy házbérnegyed van és házbért kell fizetnie, továbbá a részleteseknek, satöbbi és a teremtésit, erről elfelejtkeztem, a villany-számla. Jól nézünk ki. Itt állok megfűrödve.)

Trézsi: Hol a vasut? Hozzuk ide a vasutat, a papa azt fogja álmodni, hogy megérkezik a nagymama.

Gyurka: Ne, ne, akkor fölébred és megver minket. Majd holnap. Azt majd holnap fogja álmodni. Hanem várj csak! Most a papa propiesekre ül és áthajózik a Dunán. Ime, itt a hajó.

Trézsi: És a Duna?
Gyurka (egy pohár vizet önt végig a sezlón mellett, a szőnyegen): Ez a Duna. Látod, hogy a hajó mily szépen uszik át a Dunán?

A papa (álmában felkiált): Ave Caesar! (A Lánchidról fejest ugrik a Dunába, de a főkapitány utána ugrik és visszaugrik vele a hidra, és gyerünk csak öcsém, az nem úgy megy, ukkmukkfukk vizbefulni és a szegény háziurnak a házbérrel adós maradt. Fizess előbb, te proletár és aztán meghalatsz.)

Trézsi (némi szünet után, pityergő hangon): Nézd, Gyurka, megáradt a Duna

gazdasági élet körében a reá kedvező természeti jelenségeket előidézni, vagy a természet munkáját elősegíteni képes és a természet káros hatásai ellen védekezik. Ennélfogva e tárgy keretében s főleg gyakorlati munkásság alapján, az egyszerű talajművelés, a gazdasági és kerti növények természeténél előforduló munkák és eljárások begyakorlása; a káros állatok és növények elválasztása, a káros állatok és növények ellen való védekezés megismerése és az okszerű állattartás és használat elemeinek, valamint a gazdálkodásra fontos állami és hatósági intézkedések megismerése a tanítás célja. A tanítás segédeszközei az iskolakert, szemléltető eszközök és kirándulások.

A leányiskolában a gazdasági és háztartási ismeretek tanításának az a célja, hogy a női hivatás körébe tartozó ismeretek közlése mellett a gazdasági és háztartási foglalkozások fontosságát a növendékekkel megkedveltessük -s bennük az e munkához szükséges ügyességet fejlesszük. E cél elérése végett a helyi viszonyoknak megfelelőleg (falu, kisváros, város) majd kertészkedésre, a kerti termények feldolgozására és értékesítésére, majd a baromudvarban, a lakásban és konyhában végezhető női foglalkozásokra tanítjuk a növendékeket.

A fiú-kézimunka tanításának célja, hogy a tanulók eszelekvő képességét és hajlamait természetesen fejlesszük és munkássághoz szoktatva, munkában ügyesekké téve őket, a munkát megszeretessük és megbecsültesük velük. Evégből megtanítjuk a gyermeket mérészközzel szerszámmal bántani, a térben plasztikailag szerkeszteni, alakítani s arra való anyagokból az iskolai és a gyakorlati életbe vágó tárgyakat készíteni. A kézimunka körébe vágnak: az agyagmintázás, a papíros munkák és a famunkák.

A női kézimunka tanításának a népisiskolában egyrészt az a célja, hogy a kézügyesség fejlesztése mellett a leánykák jártasságot szerezzenek ama női munkák elvégzésében, melyek minden családban nélkülözhetetlenek, tehát főleg a varrásban, foltozásban és kötésben, másrészt, hogy a gyermekekben e munkák révén egyúttal a rend, takarékoság, pontosság, tisztaság és szorgos munkálkodás iránti szeretet és az izlés is kifejlődjék.

Gyurka: Jaj de jó, jaj de jó, kikapsz a mamától.

Trézsi: Te is. Mert a vizet, azt te öntötted ki.

Gyurka: Hazudós vagy! Füh, így folyjon ki a szemem, ha én voltam. Becsületesre... Még te beszélsz? Hiszen te voltál az!

Trézsi: A papa azt fogja álmódni, hogy árvíz van. Szegény papa.

Gyurka (kis fejtörés után a kályhából hamut hoz és behint vele az árvizet): Most már van Margitsziget.

A papa (tovább álmódik. Szembesítik a házmeztérrel, aki átalakult hóhérrá és vörös ruhában „házbért vagy életet“ kiáltással riemeli bárdját. De, szerencsére, jó a belgrádi gyorsvonat és a mozdony kürtőjén rágyújt Brittanika-szivarjára, mely rémesen növekszik, áterjed Budára és felgyújtja a Mátyás-templomot, mire Khuen felmond és lemond és visszamond, közben a kaján Schwartz berebegi a tuletroaultimot, a fedáksárit, a Hirsch- és Társa-kontrát, sőt a Titanicot; ám hirtelen ő ismét értekezési vizsgát tesz és a matézis tanár, Sefcsik osztályfőnök ur, élven az alkalommal, köbgyököt akar vonni belőle.)

Trézsi (bábút ültet a hamuba): Most a papa álmódjon még szebbet. Álmódja azt, hogy engem fagyaltatni visz a Margit-szigetre.

Gyurka: Engem is.

Trézsi: Nem. Te tegnap kaptál süteményt.

Gyurka: Csakhogy én beteg voltam. Te meg nem voltál beteg.

A kifacsart citromok.

Az állam régi nyugdíjazásairól elmondhatjuk: multadban nincs öröm, jövőben nincs remény. Ezek a sajnálatra méltó lények már e földön szenvedik el a purgatóriumot, még pedig ártatlanul, méltatlanul.

A legtöbb ember, aki 40 évet vagy azon felüli időt töltött el az állam szolgálatában, haraggal gondol vissza arra az időre, midőn összeroskadásig dolgozott az állam javára s ennek fejében csak tépelődés, szorongás, gondban volt része a napról-napról való megélhetés fölött. Embertelenségig fokozott kegyetlenség volt az, amit főleg a 70-es és 80-as években: tisztviselőknél kellett szenvedniök. Senki akkoriban nem törődött velük, a képviselőházban pedig a közjogi viták miatt, szociálpolitikai problémákkal senki sem bibelődött s a hivatalnokokat, ha panaszkodni mertek, egyszerűen leintették s aki a lapokban öntötte ki keserűségét, azt mint malcontentust vezették nyilván.

Ki ne emlékezne vissza arra az időre, midőn a IX. fizetési osztályba sorozott aljárásbíró 1600 s legjobb esetben 1200 forint fizetéssel, két-három gyermekét neveltette a szomszéd városban, vagy midőn milliókat és milliókat kezelte egy adóhivatali főosztálynál, akinek fizetése a 1200 forintot ritkán érte el?

A mai generáció elég gyakran hangoztatja, hogy hiszen még 10 év előtt is, oly olesóság uralkodott, hogy 1000 forinttal igen szépen ki lehetett jönni, de én erre azt válaszolom: hogy 1000 forintnyi évi fizetés még 40 év előtt is igen mostoha fizetés volt s ebből az összegből egy 4 tagból álló családot eltartani, a legnagyobb művészet volt. A régi tisztviselő azonban megtanult nélkülözni, igényeit a minimumra leszállítani és így — de csakis így — sikerült a fől-szinen maradni, sőt a legtöbb államhivatalnok korrekt magatartásával, példás életmódjával, kötelességeinek buzgó és mindig a közérdeket szemmel tartó teljesítésével, polgártársainak nagybecsülését is kitudta vivni.

A jobb jövő reményében mindent eltűrt az államtisztviselő s igyekezett a dekorumot megővni, bár mindenki tudta, hogy a hivatalnok az anyagi gondoktól soha sem ment, a legtöbb állami alkalmazott ember-társainak feltétlen bizalmával övezve, szolgált az államot. 1890-től kezdve aztán a megélhetési viszonyok mindinkább rosszabbodtak: szegénységünket, nyomorunkat többé nem takargathattuk, magától értetődik,

Trézsi: De igen.

Gyurka: Hasfájás, az nem betegség. De nekem a torkom fáj. Én megérdemeltem a saunrollnit.

Trézsi: Nekem is fáj a torkom.

Gyurka: Nem!

Trézsi: De!

Gyurka: Nem!

Trézsi (sirva fakad): De azért is, cum truce, justament, is fáj! (Toppant a lábával.)

Gyurka: Egy frászt fáj. (Kinyújtja a nyelvét.) Hazudós! hazudós!

Trézsi (elbődül. Ordít, ahogyan a torkán kifér.)

A papa (miután Sefcsik tanár ur gyököt vont belőle, fölemelte a tizedik hatványra, ahol egy bős logaritmussal találkozott, mely onnét lerugta a mélybe. Tényleg lefordul a sezlónról és a padlóra pottyan.) De kérem szépen, Sefcsik tanár ur... Sefcsik! Sefcsik! (Fölül, kinyitja a szemét, ébren van, szétnéz.) Vagy úgy? Ti lármáztok itt haszontalanok? Trézsi, ne bógj! Nem hányjátok szegény apátokat nyugodtan aludni! Mars, egy-kettő! Takarodjatok innét, mert lesz nemulass!

A két gyerek (némán kisompolyog.)

A papa (visszadől a sezlónra, de már nem bír elaludni. Eg a hasa, fáj a feje.)

A két gyerek, kint, a gyerekszobában nézi egymást.

Gyurka: Ma már nincsenek szülők. Az ember direkt veszi a fáradságot, hogy szép álma legyen és még ő fenyeget ve-réssel.

Kanizsai Ferenc.

ezzel a tekintély is sorvadni kezdett. 1893-ban, majd 1904-ben és 1908-ban javították az állami alkalmazottak illetményeit, de ez a már nyakig adósságokba merült nagyes-ládu hivatalnokokon csak kis mértékben segített: a mérvadó körök segélyakciója későn jött, pedig még a 80-as évek elején alaposan segíthettek volna a sorsukat folyton felpanaszlókon, de a bis dat, qui cito dat tul-soká figyelmen kívül maradt.

A státuszrendezés, a kedvezőbb előmenetel biztosítása, lendített a fiatalabb állam-szolgák helyzetén, de az eladósodott önhibájokon kívül bajba került egyéneket többé megmenteni nem lehetett, annál inkább nem, mert 1900 óta a drágaság oly rettenetesen emelkedett, hogy ez a nagyobb illetményeket is konzumálta — fölemesztette — úgy hogy az adósságok törlesztésére mi sem maradt.

Szó sines róla, néhány év óta a fiatalabb tisztviselői gárdán — főleg a nőtlen emberen — némileg segítve lett, viszont az is igaz, hogy a nagyobb családú egyének a mostani drágaság mellett, a jelenlegi javadalmazással nehezen élnek meg, de a régebben nyugdíjazott állami alkalmazottak direkt nyomorba taszítottak, főleg az által, hogy részökre a kenyéradó állam lakpénzt nem juttatott. Számos nyugdíjas kénytelen falura költözni, mert a városi lakások béreit el nem bírja.

Nincs szándékomban az államnak ellátási kötelezettségéről beszélni, de annyit mondhatok, hogy igen zokon esett, hogy az új nyugdíjtörvény létesítésénél az állami szolgálatban elnyomorodott keresetképtelen hivatalnokokról teljesen megfeledkeztek, holott egyebütt rég elismerték már, hogy azokat az egyéneket, akik egy emberöltőt töltöttek el a közszolgálatban, humanitárius és méltányossági okokból úgy kellene a szolgálatból elbocsájtani, hogy hátralevő napjaikat gondok nélkül töltsék.

Hála a Gondviselésnek, jogállamban élünk, van alkotmányosan uralkodó böles királyunk, van népképviselőten alapuló törvényhozó testületünk, országgyűlési képviselőink méltányosan gondolkozó egyének s így elvárhatjuk, hogy nálunk a „quod uni justum, altero aequum“ elve fog érvényesülni, már pedig ha méltányosnak tartottuk, hogy a jelenleg akció szolgálatban álló állami alkalmazottak nyugdíjeikben majdan lakpénzt élvezzenek, úgy a már eddig nyugdíjban lévőknek is bizonyos mérvű lakbér-járandóságot kell engedélyezni, mert az nem vallana jogegyenlőségre, hogy az állam egyik nyugdíjasa kapjon lakbérjárandóságot, a másik pedig csupán azért, mert az új nyugdíjtörvény megalkotását két vagy több évvel megelőzően töltötte be 40 évi szolgálati idejét, az új nyugdíjtörvény összes jótéteményeiből kirekesztessék.

Ilyen igazságtalanságot még az állam gyenge teljesítő képességével sem lehet menteni.

P.

Ujdonságok.

Tájékoztató.

— A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjlatlanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1-ig és d. n. 3-tól 6-ig.

— A városi könyvtár naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közhaszn. rendelkezésre.

— A népkert (Giardino pubblico) nyitva van este 9 óráig.

— A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— A tersattói Frangepán-vár naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárt a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-en.)

— Klotild főhercegnő díszkertje Villa Giuseppe (a kormányzói palota mellett) megtekinthető a enséges család távollétében hétköznapokon reggeltől 12-ig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

A Danubius-hajógyár telepe csak a haditengerészeti akadémia parancsnokságának speciális engedélyével tekinthető meg.

— A rizshántológár, a papírgyár, a kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— A kivándorlási ház megtekintésére (Via Austria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

Várok Valakit.

Valaki majd jön-e értem
Csókra nyíló forró nyáron,
Lesz-e, aki: megöleljen
S megkérdezze féltett álmom.

Valaki majd jön-e értem
A várva-várt, az Egy Asszony,
Hogy szívével a szívemben
Örök hűséggel virrasszon.

Valaki majd jön-e értem
Bus-szűz líhegő ajakkal,
Nem erőszakolt szándékkal:
Akaratos Akarattal.

Valaki majd jön-e értem
Csókra nyíló forró nyáron,
Kit akarok, kive várok:
Lesz-e párom, lesz-e párom?

Böszörmény-Vargha Géza.

— **A kormányzó utazása.** Wickenburg István gróf kormányzó ma este rövid tartózkodásra Budapestre utazik.

— **Némethy államtitkár elutazott.** Némethy Károly belügyi államtitkár rövid abbaziai tartózkodás után a ma reggeli gyorsvonattal visszautazott Budapestre.

— **A Laconia Fiumében.** A Cunard-hajósársaság Laconia gőzöse ma délután kikötőnkbe érkezett.

— **Előkészületek az általános sztrájkra.** Az általános sztrájk sikere érdekében kifejtett agitáció úgy látszik nem marad hatás nélkül, minthogy a város munkásságának zömét, az ipartelepek munkásait sikerült megnyerni az általános sztrájk ügyének. A tiztagu előkészítő munkásbizottság minden esti értekezletén kívül az egyes szakszervezetek is gyűléseket rendeznek, hogy megbeszéljék a sztrájk ügyét. A szabósegédek vasárnap délelőtt fél tízkor tartanak gyűlést, a pékségédek ugyanaznap délután gyűlnek össze a Munkásokban. A famunkások ugyanezen vasárnapon délután 4 órakor gyűléseznek. A teherhordók és kőfaragók tegnap este tárgyalták a sztrájk ügyét.

— A tiztagu bizottság tegnap esti értekezletén a kőfaragók bejelentették, hogy csatlakozni fognak a sztrájkhoz. A teherhordó munkások ugyanezt határozták el. Az ifju-munkások szervezete is ülést tartott tegnap este, amelyen azt a határozatot hozták, hogy tiltakoznak a kormány jogtipró választói törvényjavaslata ellen s minden eszközzel támogatni fogják a tizes bizottság munkáját.

— **A nyugati ipartelepek agitációs-bizottsága** ma este ülést tart a további teendők megállapítása végett.

— **Művész-esték Abbáziában.** Az eddigi olesó és silány szórakozások után, amiket fürdőóvad idején Abbáziában tartani szoktak, végre elhatározta a vezetőség, hogy igazi műélvezetben részesíti a fürdő közönségét. Tárgyalásokat folytat a bécsi, budapesti és eszéki színházak vezetőivel, hogy őket vendégszereplésre bírja. Értesülésünk szerint a bécsi Hofburg-, a Josefstaedter és Opera-színházak személyzete, azután a jó hírű eszéki horvát, végül a budapesti Néppera jön le Abbáziába és mindegyik 10—14 napig fog játszani. A fürdővezetőség intézkedéseket tesz arra nézve is, hogy a színházi szezon idején éjjeli hajójárat legyen Abbázia és Fiume között.

— **Hangverseny egyesület.** A hangverseny egyesület tegnap este rendezett hangversenye alkalmából ismét színiültig megtelt a Deák szálló díszterme, hol Hönel Erzsébet bécsi ismert dalénekesnő mutatta be művészetét. Stradella, Rosa, Mozart, Löwe, Schubert, Brahms-féle darabokat és ezenkívül még nyole különféle nemzeti népdalt hallottunk énekelni könnyed, tökéletes biztonsággal, mély interpretációval és finomsággal.

A halás közönség ismételt tapsviharral és két remek virágbokrétával jutalmazta a bájos művésznőt az élvezetes estéért.

— **Szerencsétlenség a kőbányában.** A susáki Lujza-uton levő egyik kőbányában tegnap délelben súlyos szerencsétlenség történt. A munkások robbantani akartak s egyikük, Kruzich Jakab 44 éves kőfejtő munkás kötélen ereszkedett le ahhoz a sziklához, melyet furni kellett. Ennek előkészítése közben egy szikladarab, amely lazán állt, kimozdult helyéből s ráesett Kruzichra, akit előntött a vér. A kötel segítségével felhúzták, aztán első segélyben részesítették. A balesetről értesített mentők rövid idő alatt künn termettek s a szerencsétlen munkást a kórházba szállították. Az orvosok megállapították, hogy koponyacsonttörést és agyrázkódást szenvedett. Állapota életveszélyes. A szerencsétlenségért senkit sem terhel felelősség.

— **Elgázolt katona.** A 20. honvédgyalog ezred Fiumében állomásozó százada tegnap a közeli horvát területen gyakorlatozott. Mavrinci községben az egyik Lorenzini nevű fiúmei születésű közlegényt súlyos baleset érte. Egy szekér és egy ház fala közé került, úgy hogy a szekér a falhoz nyomta. Lorenzini vértől boritva eszméletlenül esett össze. Horvágyon hozták Fiuméba s itt a katonai kórházban helyezték el. Sérülései rendkívül súlyosak. A fejről levált a bőr, a koponyacsontja is megsérült. A szerencsétlenség úgy történt, hogy a közlegény megakarta kerülni a ház sarkát s eközben került a szekér és a fal közé.

— **A Veronese katasztrófájához.** Oportóból a Veronese katasztrófájáról, amely, mint jelentettük, a portugál parton zátonyra jutott, még a következő részleteket jelentik: Az utasok mentésénél borzalmas jelenetek történtek. A hajó két napig küzdött a hullámokkal. Több asszony, aki az hitte, hogy a halált nem kerülheti ki, együttesen a tengerbe akart ugrani és a matrózok alig tudták őket szándékuk keresztülvitelében megakadályozni. A hajó drótnélküli távirója szakadatlanul működött és minden oldalról segítséget kért. A mikor az oportói kikötőben a szerencsétlenségről értesültek, nyomban mentőhajót indítottak utnak, amely azonban a nagy viharban csak lassan jutott előre és többször maga is nagy veszedelemben forgott. Amikor a mentőhajó a szerencsétlenség színhelyére ért, a Veronese alsó helyiségei már teljesen megteltek vízzel. Azonnal hozzáfogtak a mentéshez, amelynél borzalmas jelenetek történtek. Ellentétben a Titanic utasaival, ahol a férfiak hősiesen előre engedték az asszonyokat és gyermekeket, az utasok egy tömegben tolongtak a hajóhidra és a férfiak a legkiméletelebb módon törtek maguknak utat az asszonyok és gyermekeken keresztül, akik közül sokat a tengerbe löktek. A portugál tengerészkatona ugyan iparkodtak a rendet fenntartani és a tisztet mindenkit lelőttek, aki nem engedelmeskedett parancsainak, de még így se sikerült a félelemtől egészen megvadult tömeget megfékezni. Közben a portugál partról több halászbárka is érkezett, amelyek felszedték a tengerbe lökött utasokat. Elsőnek egy Alcot Dorottya nevű fiatal angol asszonyt mentettek ki a vízből, aki uszva akarta elérni a partot. Több utas az izgalmak következtében megőrült. A menekültek legnagyobb részét Oportóba vitték.

— **Felboncolt holttest.** A temető halottasházában tegnap délután 3 órakor boncolták fel Stefanovics András 47 éves visszavándorlót, aki egy Deák-fasorbéli tömeglakásban hirtelen meghalt. Megállapították, hogy tüdőbaj okozta halálát.

— **Roszzul lett.** Klarich Katalin 24 éves asszonyt tegnap súlyos rosszullet érte az utcán. Beszállították a kórházba, ahol a jobbulás útján van.

— **Vizsgálatok a hajótrösztök ellen.** Washingtonból jelentik, hogy Beck, a Hamburg-Amerika hajóvonal teher szállító osztályának főnöke, a hajózási tröszt megvizsgálásával foglalkozó bizottság előtt kijelentette, hogy a Hamburg-Amerika vonal és az United Fruit Co. között hallgatélagos egyezmény áll fenn a rátaemelés ellen. Együttal előterjesztette a Jamaika, Közép- és Délamerika teherforgalmában érvényesülő poolráta-egyezményt, mely a Hamburg-Amerika vonal és a Royal Steamship Packet-Line között fennáll. Sichel, a Hamburg-Amerika vonal aligazgatója, ugyanezen bizottság előtt vallomásaiban elismerte, hogy a Hamburg-Amerika vonal, az eskandináv Lloyd és egyéb gőzhajótársaságok között olyan egyezmény állott fenn, mely szerint a vállalatok egyike sem fogad el szállítványokat a másiknak honi kikötőjébe való rendeltetéssel.

— **A pénzügyi bizottság ülése.** A városi pénzügyi bizottság tegnapelőtt este ülést tartott amelyen a tanítók és tanítónők fizetési pótléka ügyében elhatározta, hogy a 17000 koronás költségvetést a városi költségvetésből fedezzék. A bizottság ezután kisebb ügyeket intézett el.

— **Cavalloni József Mestrovicsról.** Egy szeriségében megkapó stílusához, kiváló előadó képességéhez, esztetikai tudásához és mély átérző tehetségéhez méltó tárgyat választott tárgyául Cavalloni József, kinek tegnapi előadása a Szabad Líceum eddigi szerény keretében eseményszámba ment. — Beszélte bevezetésül régi nagyszerű birodalomról, a rigómezei csapásról, a nemzet elnyomásáról és félezer éves álmairól. Ez az eszme nyert örök életet Mestrovic monumentális műveiben, melyek egy szerb pantheonnak lesznek díszei.

E művekbe Cavalloni színeivel a költő közvetítésével érzés száll. Mestrovic *dél-szláv karakter*, ennek a karakternek megnyilvánulásai: őserő, szertelenségre való hajlam. A brutalitás és gyöngédség végletei közt hányódó lélek árad felénk az általa alkotott szobrokról. Mestrovicnál pályája is tüneményes. 16 éves korában még dalmát kecskepásztor volt s 28 éves korban a római kiállításban elnyerte a nagy-díjat. Cavalloni előadásán buzdulva, a horvát vendégek egyike, a susáki Liceumban is előadást fog tartani Mestrovicsról.

A Liceum legközelebbi előadója Gross Alfréd, ki a Tátrát fogja ismertetni. Ez előadást Schwalm Amade dr. geologus fogja bevezetni.

— **A kikötőből.** Jan. 25. Erkezett: Mostar osztrák gőzös Bonából, 800 tonna foszfáttal és 100 zsák fűgével; Barletta olasz gőzös Bariból, 175 hordó és 125 tartány olajjal, 200 kosár zöldséggel és 200 darab márvány-lappal; China osztrák gőzös Triesteből üresen; Moravia osztrák gőzös Calcuttaból, 943 bál gyapottal, 6938 zsák lenmaggal, 4968 darab rizzel és 100 zsák vegyes áruval; Rákóczi magyar gőzös Triesteből, üresen.

Indult: Demostenes görög gőzös Antivariba, 1500 tonna liszttel és 90 tonna babbal.

— **Utcai baleset.** Skomez Filomena 17 éves cirkvenicai születésű leány tegnap elesett az utcán, minek következtében bezuzta homlokát. Sérülését a mentők kötötték be. Most lakásán ápolják.

— **Tiltott visszatérés.** Egy detektiv tegnap bekísérte a rendőrségre Stemberger Mihály 31 éves csavargót, aki már több ízben büntetve volt s ki van tiltva a város területéről. A rendőrbíró tiltott visszatérés miatt öt napi elzárásra ítélte.

— **A bűn útján.** Sangiorgio Antal 30 éves bari-i születésű foglalkozás nélküli egyén ma délelőtt a nagyvásárcsarnokban kiragadta egy uriaszony kezéből a retikült, melyben 21 korona volt. Sangiorgio futásnak eredt, de elfogták és átadták a rendőrségnek, amely letartóztatta.

1913. 1/26

Gróf Bethlen Miklós önéletrajza. A tizenhetedik század magyar kortörténetének egyik legfontosabb forrásműve gróf Bethlen Miklós önéletrajza. Gróf Bethlen Miklós a korabeli Erdélynek egyik legnagyobb műveltségű és tehetségű embere volt, jelentékeny szerepet játszott abban a viszonylagos korszakban, mely az erdélyi fejedelemség megszűnésére vezetett. Érintkezésben állott kora minden jelentékenyebb emberével — köztük Zrinyi a költő halálának egyik legfontosabb tanúja — szemtanúja és részese volt hazája nevezetesebb eseményeinek, úgy hogy önéletrajzában saját élmények és tapasztalatok alapján előadva, benne van korának ugyszólván egész története. Kevés érdekesebb könyvünk maradt fenn a régi magyar világból s most, hogy Radó Antal népszerű vállalata, a Magyar Könyvtár, fölvetette legújabb sorozatába s ezzel a legszélesebb körű közönség számára hozzáférhetővé tette, bizonyára igen sok olvasóra fog találni. A rendkívüli érdekes művet Károlyi János dr. rendezte sajtó alá s ő irt hozzá magvas előszót is. A könyv a Lampel R. (Wodiáner F. és fiai) cég kiadásában jelent meg. Ára 60 fillér.

Távirat — Telefon.

Az új államtitkár.

BUDAPEST, jan. 25. A kultuszminiszeri államtitkárságra erősen emlegetik Janovich Bélának, a képviselőház alelnökének nevét. Helyébe a képviselőház alelnökévé — hir szerint — Antal Gézátt választanák meg.

Andrássy nyilatkozata.

BUDAPEST, jan. 25. Andrássy Gyula gróf ma egy újságíró előtt úgy nyilatkozott, hogy az általános sztrájkot elhibázott dolognak tartja. Eddig — mondotta Andrássy — a kormány volt törvénytelen alapon. A sztrájkjal, amely terror és jogtalanság nélkül el sem képzelhető, most a munkások is törvényteleniséget követnek el és alkalmat adnak a kormánynak arra, hogy erőszakot alkalmazzon.

Berzeviczy beszámolója.

BUDAPEST, jan. 25. Berzeviczy Albert kijelentette, hogy a jövő héten beszámolót mond és ekkor nyilatkozni fog az összes kérdésekről. A beszámoló után hosszabb időre külföldre utazik.

Görgey haldoklik.

BUDAPEST, jan. 25. Görgey Arthur állapota ma reggel válságosra fordult. A katasztrófát minden pillanatban várják. Délben az orvosok konziliumot tartottak felte.

A tömegsztrájk.

KOLOZSVÁR, jan. 25. A kolozsvári egyetemi hallgatók elhatározták, hogy a sztrájk ideje alatt nem látogatják az előadásokat.

Halálos villamos áram.

POZSONY, jan. 25. Pivlik András vízvezetési munkás ma reggel valamit javítani akart, közben hozzá ért a villamos vezetékhez, amely agyoncsapta.

Forradalom Törökországban.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. A forradalom kitörésekor csak ifjutörök csapatok voltak Konstantinápolyban. Az ifjutörök tisztak a forradalom kitörése előtt gyakorlatra küldték a kormányhü csapatokat, amelyek nem is sejtették, hogy mi történik a fővárosban. A veszedelem pillanataiban Ismail Kiamil telefonon elrendelte a 18-ik hadtest kiküldését, a parancs azonban teljesíthetetlen volt, minthogy a 18-ik hadtest, Konstantinápolytól igen messze volt és gyakorlatilag korlátozott.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Ismail Kiamil pasát az ifjutörök a Portán elzárták.

PÁRIS, jan. 25. Hir szerint Nizám pasa hadügyminiszteren kívül a forradalmárok még 200 embert öltek meg.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Hivatalos jelentés szerint a forradalom alkalmával 200 ember megsebesült.

A nagyvezér szabadlábán.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Kiamil pasa volt nagyvezért ma szabadon bocsátották.

Nazim pasa temetése.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Nazim pasát ma katonai pompával eltemették. A temetésen Mahmud Schefket pasa nagyvezér isré szt vett.

Az új kormány.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Az új kormány kinevezéséről szóló okiratot a szultán az éjjel írta alá. A lista az:

Nagyvezir és hadügy: Mahmud Schefket pasa.

Az államtanács elnöke: Said Halim herceg.

Belügy: Hadsehi Adil.

Külügy: Mukthar pasa.

Tengerészeti: Mahmud pasa.

Igazságügy: Ibrahim pasa.

Pénzügy: Risaat pasa.

Közmunka: Botzaria szenátor.

Kereskedelem: Dschemal pasa.

Postaügyi: Oskam felügyelő.

Közügyügyi: Schukri pasa.

Földmivvelésügyi: Hairi pasa.

Az első minisztertanács.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Tegnap délután az új miniszterium tanácskozására gyűlt össze, melyre meghívták Nordanughian volt külügyminisztert is, hogy egyes dolgokra felvilágosítást adhasson. A kormány a nagyhatalmaknak adandó válaszal foglalkozott.

Konsterneáció mindenfelé.

LONDON, jan. 25. A béke delegátusok és az itteni nagykövetek meg vannak döbvenve a váratlan fordulattól. A bolgár béke delegáció vezetője úgy nyilatkozott, hogy a legrovidebb idő alatt folytatni fogják a hadjáratot és most már nem várják be a nagyhatalmak további diplomáciai lépését. Danev készül elutazni társaival.

A konstantinápolyi jelentések, amelyek mára vártak, kimaradtak, aminek bizonyára az az oka, hogy az ifju-török párt elrendelte a szigorú cenzurát.

A következmények beláthatatlanok és nemzetközi bonyodalmaktól lehet tartani, ha újból kitör a háború, mert kétségtelen, hogy Oroszország hivatalos külügyi kormánya, amelye eddig Sasonow és Kokowcev békés törekvései vezettek, nem fog többé ellentállhatni a szlavofil nyomásnak és az orosz birodalom kilép semleges állásából.

PÁRIS, jan. 25. A külügyminiszteriumban azt a felvilágosítást adják, hogy az ifju-török forradalom óriási komplikációkat idézhet elő. A nagyhatalmak sürgősen fognak választ követelni jegyzékükre, mielőtt döntenek, hogy milyen eszközökhöz nyuljanak.

A mai párisi sajtó erélyes fellépést követel Törökország ellen. A lapok sürgetik a francia kormányt, hogy ezuttal ne késlekedjék és ragadja meg a kezdeményezést, nehogy a török birodalom veszedelembé sodorja egész Európát. Az Echo de Paris emlékeztet Marschall bárónak, az egykori német nagykövetnek arra a mondására: Mahmud Schefket basa nem is ifju-török, hanem paraszt.

BERLIN, jan. 25. A Wolf-ügynökség jelenti Konstantinápolyból: Nazim basa agyonlövése, mely alkalmas arra, hogy Enver bég és Talaat bég nyugodt és céltudatos eljárását diszkreditálja, kétségkívül Kiamil basa és Nazim basa adjutánsainak hibájából történt. Enver bég és Talaat bég szilárdan el voltak határozva, hogy kerülnek minden vérontást. Amikor azonban Nazim basa adjutánsai Enver bégre s kíséretére az ablakból lőttek, a tüzelés viszonzottat, mire Nazim basa holtan összeesett.

BERLIN, jan. 25. A német birodalmi külügyi kormányt a váratlan fordulat kinosan érintette. A nagyhatalmak most kénytelenek megvárni, hogy mi az új-török kormány válasza a kollektiv jegyzékre, addig nem foglalhatnak egységesen állást. Itt nem hiszik, hogy az ifju-török komité kockára merje tenni a birodalom egész létét és folytatni fogja a háborút. A nagyhatalmak eddig nem fenyegetőztek Konstantinápolyban de ha most az új kormány egy tollvonással megsemmisíti a jól elrendezett terveket, akkor az európai hatalmak a komolyabb eszközöktől sem riadnának vissza, hogy észre

TÖZSDE.

	Jan. 24 zárlat	Mai árf. 11 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	804.50	798.—
Osztrák hitelrészvény	615.—	610.—
4%-os koronajáradék	54.55	54.30
Osztr.-magy. államvasut	700.—	691.—
Jelzálogbank	426.50	423.—
Leszámitolóbank	509.50	507.—
Hazai Bank	287.—	287.—
Magyar Bank és Keresk. R.-T.	559.—	546.—
Rimamurányi	708.—	700.—
Salgótarjánai	743.—	735.—
Közuti Vasut	675.—	669.—
Városi Villamos	365.—	361.—
Adria	540.—	535.—
Déli Vasut	104.—	—
Magyar Cukoripar	2800.—	—
Rizsgyár	3700.—	—
Budapesti Gabonátőzsde. (50 kilogrammonként.)		
Búza áprilisra	11.86	11.85
Búza októberre	12.26	12.25
Rozs 1913 áprilisra	10.23	10.20
Rozs októberre	9.81	9.79
Tengeri májusra	7.73	7.73
Tengeri júliusra	7.94	7.93
Zab áprilisra	10.79	10.80
Zab októberre	8.94	8.92
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	615.25	612.—
Magyar hitelrészvény	808.—	800.—
Osztrák magyar államvasut	698.50	693.—
Déli Vasut	104.—	102.—
Alpasi	1022.—	1016.—
Skoda	785.—	778.—
Osztr. koronajár.	85.20	—

Fiumei és triezsti értékek:	Legutóbbi kötések átlagárf.
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92.—
Banca Fiumana	650.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	290.—
Fiumei Népbank	110.—
Litorale Bank és Takarékszövet.	240.—
H. Horvát Takarékpénztár	6100.—
„Indeficiente” tengerhajóz.	500.—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1450.—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1155.—
Orient tengerhajózási társ.	1440.—
Ált. Forgalmi r. t.	2250.—
Magyar Olajgyár	202.—
Austro-Americana	279.—
Navigazione Libera Trieste	632.—
Osztrák Lloyd	530.—
Stabilimento Tecnico	9325.—
Ampelca Szeszparóió Rt.	410.—
I. Triezsti Rizsgyár	904.—
„Kerka” dalmát vízművek r. t.	395.—
Spalato Portland Cement	407.—
Assicurazioni Generali	902.—
Riunione Adriatica	3325.—

VELENCE

Bonvecchiati szálló

a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás, lift, gőzfűtés, fürdők, nagy étterem.

— Teljes penzió napi 10 líráért. —

térítsék a portát. A hármasszövetség volt az amely nem kívánt flottatüntetéssel fenyegetőzni, azonban a változott helyzet következtében esetleg nem fogja ellenezni többé a flottademonstrációt.

Nazim pasa halála.

BERLIN, jan. 25. A Lokalanzeigernek táviratozzák Konstantinápolyból:

Noha Enver bég és Talaat bég, a forradalmi mozgalom szellemi vezérei kiadták a jelszót, minden vérontást kerülni kell, mégis emberáldozatot követelt a tüntetés. Amikor ugyanis Enver bég a nagyvezér kieroszakolt lemondásával a portáról eltávozott, az ablakból a hadügyminiszter adjutánsai, revolverekkel lövöldöztek rá. A golyók nem találtak, de annyira felbőszítette a támadás a népet, hogy Enver bég személyes hívei közül többen szintén elővették revolvereiket, és fellövédköztek a porta ablakába. Egy golyó szíven találta és megölte Nazim pasát, a fővezért.

Enver bég közbelépésére véget ért a tüzeis. Este a város utcái csöndesek voltak. vezér is részt vett

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Az új török kormány kijelentette, hogy nem rajtuk mult, hogy Nazim pasa hadügyminiszter meghalt. Ők kiadták a parancsot, hogy senkinek ne essék bántódása. Az ellenvéleményen levők kezdték az igazukat fegyverrel bizonyítani és ennek a vége lett azután a vérontás, amely egy értékes férfi életébe került.

Letartóztatott miniszterek.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Az előbbi kormány belügyi és pénzügyi miniszterét még mindig fogva tartják, de a kiadott kommuniké szerint csupán azért, hogy bántódásuk ne essék. Egyébként büntető eljárást nem is akarnak ellenük indítani.

Uj emberek.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. A konstantinápolyi rendőrfőnököket és a konstantinápolyi katonai parancsnokot elmozdították és helyükbe másokat neveztek ki.

Az ifju-török manifesztum.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. A nemzeti manifesztum, melyet tegnap a porta előtt csoportosult tömegnek kiosztottak, összefoglalja az albán fölkelésnél történt eseményeket és különösen a hadseregben nyáron előfordult szökéseket emeli ki. Rámutat ezután Szaid basa lemondására s a Mukhtar-kabinet kinevezésére. Utóbbi kormánynak azt veti szemére, hogy az albán fölkelők előtt kapitulált és így fölingerelte a balkáni államok étvágyát, melyeknek Törökország katonai gyöngeségére kellett következtetniük. Így jött létre a balkáni szövetség. Bár a kormány tudott a balkáni szövetség megalakításáról, mégis 120.000 katonát hazabocsátott. A Mukhtar-kabinet a balkáni háborunak hosszú időre előkészített tervét nem hajtotta végre, a parancsnokságokat tehetetlen tisztekre bízta és ezzel okozója lett a vereségeknek. A manifesztum támadja a Kiamil-kormányt is, mely a hadsereg kitűnő szelleme ellenére mindenáron békét akar kötni. Ez a kabinet lemondott — ugymond — a manifesztum és az ottomán nemzet nem fogja európai Törökországot fölláldozni, hanem minden áldozatot meghoz annak fentartására. Az ottománok be fogják bizonyítani, hogy képesek világtörténelmi dícsőségüket és nevük beesületét ép-ségben tartani.

Kilenc halott.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. A forradalomnak összesen 9 halottja van. Közülük Nazim pasa két adjutánsa és szolgálja, a porta titkársja és szolgálja, egy hadnagy és egy dragomár. Kettő ismeretlen.

Resid pasa életbiztonsága.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Enver bey katonákat rendelt Resid pasa őrzésére. Személyesen mondta az ezzel megbízott katonáknak, hogy életükkel fizetnek, ha Resid pasának valami bántódása történne.

Távozik az orosz követ.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Az orosz nagykövetségről kiszivárgott, hogy Giersz készül elhagyni Konstantinápolyt. Mára várják a portán a hivatalos jegyzéket amely az orosz nagykövet visszahívását fogja notifikálni.

Éljen a háboru!

FRANKFURT, jan. 25. A Frankfurter Zeitung jelenti Konstantinápolyból: A porta épületébe sem bemenni, sem onnan kijönni a hivatalos személyeségeken kívül másnak nem lehet. A néptömeg Mahmud Sefket basa új nagyvezért és Enver beyt viharos óvációban részesítette. Az ifju-török párt manifesztuma Ghazi Mukhtar kabinetjét a lausannei béke miatt hazaárulással vádolja és azután kiemeli, hogy a bolgár király kihasználta a Kiamil-kabinet gyöngeségét. A Csataldzsánál álló török hadsereg hősiessége ellenére a kormány el volt határozva tisztességtelen békét kötni a balkán szövetséggel. Kiamil a főoka az ország szerencsétlenségének. Az ottomán birodalom boldogsága és jövője a legnagyobb veszélyben volt. A nemzet jogosan cselekszik, ha most végsőig ellentáll. Semmi körülmények között nem fogja feladni szent jogait az európai Törökországra és minden áldozatot meg fog hozni Rumélia megtartására.

PARIS, jan. 25. Az itteni bolgár nagykövet kijelentette, hogy Bulgária mindenre elkészült és miután ugylátszik a törökök nem hajlandók Drinápolyt átengedni, holnap valószínűleg felbomlik a fegyverszünet s megkezdődik a háboru.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Enver bej állandóan munkában van. Kijelentette, hogy Törökországnak most egyetlen reménye a háboru folytatása. Vaskezőnek nyomai máris látszanak. A csapatok szorgalmasan dolgoznak a csataldzsai harcokkal megerősítésén. Általában úgy látszik, mintha új szellem költözött volna a seregbe. Mindenütt az a meggyőződés uralkodik, hogy a harc folytatása az ország sorsát jobbra fogja fordítani.

LONDON, jan. 25. A balkán delegátusok tegnap bizalmas tanácskozásra gyűltek össze és megállapították, hogy a háboru kitérése elkerülhetetlen, ha a porta nem ad a követelésekre kielégítő választ. Sir Edward Grey-t nem is fogják közvetítésre felkérni, hanem tudomására adják a török delegátusoknak, hogy ha Törökország nem mond le Drinápolyról és Csataldzsáról, akkor azonnal felmondják a fegyverszünetet.

A lelkes hadsereg.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. A kormányváltás a hadsereg körében lelkesedést keltett. A csataldzsai táborban új-jong a katonaság és azt várja Mahmud Sefket basától, hogy nem Izzet basát állítja élükre, hanem maga fogja vezetni a sereget az ellenség ellen. Egyelőre Mahmud Sefket basa nem akarja megkezdni az ellenségeskedést, hanem azt reméli az új fordulatból, hogy sikerül tisztességes békét kötni.

Az új törökök elszántsága.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 25. Halil herceg, a zállamtanács új elnöke a konstantinápolyi diplomaták előtt kijelentette, hogy az új török kormány be fogja bizonyítani Európának, hogy nem akar kalandorpolitikát üzni. Azonban még a végsőktől sem

fognak visszariadni, ha a hatalmak diplomáciája nem tudná, vagy nem akarná a balkáni államok egyébként mértéktelen követeléseit leszállítani. Az új törökök megvédik a mohamedánság segítségével az ozmán birodalom régi presztizsét.

OROSZ FENYEGETÉS.

PARIS, jan. 25. A *Matin* arról értesül, hogy Oroszország kijelentette, hogy ha Törökország nem teljesíti Bulgária követeléseit, akkor azonnal kiadja a parancsot a Fekete-tengeri flottának, hogy nyomuljon be a Dardanellákba, egyben pedig csapatokat fog küldeni thrák partokra.

Az orosz flotta beavatkozása.

MALTA, jan. 25. Az *Oleg orosz cirkálóhajó ma ideérkezett.*

SZEBASZTOPOL, jan. 25. Az orosz fekete-tengeri flotta az itteni kikötőben teljes gőzzel várja az indulási parancsot.

Angol beavatkozás.

LONDON, jan. 25. Maltából egy cirkálóhajót küldtek Konstantinápolyba, hogy csapatokat szállítson partra a török főváros angol lakosságának védelmére. Az angol földközi tengeri flotta egyébként Malta előtt indulásra készen áll.

„Margherita“ mozgó

Via Alessandro Manzoni 3

Hetenként háromszor
uj, fényes műsor!

Miért kedvelik

a háziasszonyok annyira a „Valódi“ kassai: Franck-ot? Csakis a finom, erőteljes és az aranysárga kávé miatt. Ép úgy a felül nem mult kiadósága is az, mely a legértékesebb kávépótlékká teszi. Védjegye a :kávédaráló:

LEDERER PENZIO ABBAZIA

Habsburg villa és Park szálló.

120 szoba. Lift. Fürdők a házban. Villanyvilágítás. Arnyas kert. Gyönyörű kilátás a tengerre. Szoba és eilátás 8 koronától feljebb. Családoknak engedmény.

Könyvelő,

ki a magyar és német nyelvet teljesen, az olasz és horvát nyelvet megfelelő mértékben bírja, gép- és gyorsírásban jártas, február 1-ére állást keres. Cim a kiadóhivatásban.

Mindenmami írásmunkák (fogalm írás, másolás, címírás, stb.) otthoni elvégzését lelkiismeretes gyors és csinos kivitelben vállalom. Cim e lap kiadójában.

KÖZGAZDASÁG.

— Az angol Lloyd-biztosító óriási veszteségei. Az elmúlt hét péntekjei valósággal a balsors napja volt a Lloyd nevet viselő nagy angol biztosító számára. Mint ugyanis Londonból jelentik: ez a társulat, mely elsősorban tengerjáró hajók biztosításával foglalkozik, az e napon törént hajótörések következtében felületes becslés szerint — melyet a pontos kimutatás kétségtelenül igazolni fog — legalább tíz millió korona kárt szenvedett. Ez a „Titanic” katasztrófájának napja óta, mely szintén óriási veszteséget hozott a társulatnak, a legvégzetesebb nap, melyre a társulat ezidőszerinti tisztviselői egyáltalán vissza tudnak emlékezni. E napon elpusztultak a következő társulatnál rakományval együtt biztosított hajók: a „Veronese”, mely maga 95.000 fontra, meg rakománya 150.000 fontra volt biztosítva; az „Achenarden”, mely 27.000 fontot, rakománya pedig 50.000 fontot képvisel a társulat könyveiben; az „Estonia” (41.000 és 60.000 font), végül a próbajarat alkalmával zátonyra került és 83.000 fontra biztosított „Boeton”. Ez összesen 506.000 fontnyi összeget képvisel.

— A hadvezetőség malmot vásárol. Jó forrásból értesülünk, hogy a hadvezetőség tárgyalásokat folytat a Wiener Bankverein-nal és a Boszniai országos bankkal, a tulajdonukat képező szerajevói hengermalom megvásárlása végett. A hadvezetőség egyszerűságmindenkora biztosítani akarja a boszniai hadtestek kenyérliszttel való ellátását és ezért van szükség erre a malomra. A malomvásárlás híre valahogyan kiszivárgott és eljutott a budapesti nagy malmok vezetői nek füléhez is. Ezeket nagyon kellemetlenül érintette a hadügyminisztérium elhatározása, melyben az ő üzleti érdekeik sérelmét látják és azért mozgalmat akarnak indítani, hogy a hadügyi kormányt a malomvásárlási terv elejtésére bírják.

— A magyar gyufaadó. A magyar pénzügyminisztériumban, amint értesülünk, már elkészültek az új gyufaadó tervezetével és azt már legközelebb nyilvánosságra fogják hozni. A törvényt, amely egyébiránt teljesen azonos az osztrák tervezettel, minden valószínűség szerint ez év június hó elsején életbe fogják léptetni, de nincs kizárva, hogy a minisztérium belemegy a halasztásba, amely esetben a törvény hatálya 1914. január elsejétől fogva állapíttatik meg.

Használt és új butort

veszek és eladok.

Meghívásra házhoz is jövök.

HERSKOVITS S. butorkerekedőnél

Via G. Parini 6. szám.

Fiumei magy. Uri és Női Fodrászterem

Adria palota. Telef. 11-60.

Ujjonnan és higienikusan berendezett külön kabinokban olcsón végeztetik fejmossa, hajfestés, onduláció, divatos fésülés és manicure. Nagy raktár divatos betétekből, vágott hajból és pipere cikkekből.

A higienikus uri teremben gyors és pontos kiszolgálás

„Varázsfuvola”. Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola” rendkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csakis Wagner „Hangszer-Király” országszerte elismert legolcsóbb bangszeráruházában kapható. Budapest. József-körút 15. - Gyorsjavító műhely. - Kérjen tenykepés hangszerárjegyzéket.

Magyar anyanyelvű, fizetéses irodai gyakornok,

ki legalább négy középiskolai osztályt végzett, fejezetik helybeli irodában. Cim a kiadó-hivatalban.

Legfinomabb kivitelű függőbe, mellükbe és karsattokba foglalt elsőrendű **brillánsok, gyöngyök, smaragd, zafir és rubinok**, továbbá medaillonok és nyakláncok leggazdagabb választékban s olcsó szabott árak mellett kaphatók

Engelsrath I. ékszerésznél

Fiume, Dante-tér 5. Fiók Abbaziában

ÓH JAJ!

Megfojt ez az átkozott köhögés.

KÖHÖGÉS, REKEDTSÉG

és elnyájkasodás ellen gyors és biztos hatásúak

EGGER MELLPASZTILLAI

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboz 1 és 2 Kor. Próbadoz 50 fill.

Kapható gyógyszertárakban és drogeriákban.

Fő- és szétküldési raktár: Dr. EGGER LEÓ és EGGER I.

Budapest, VI., Révai-u. 12.

Kapható: Fiume és Sussak minden gyógyszerárházban és drogeriájában.

ÉLJEN!

Eggermellpasztilla csakhamar meggyógyított!

Kilenc darab

szobrászati

Kétszobás lakás a szükséges mellékhelyiségekkel

szobrászati

Értekezni lehet a

Fiumei Építő Részv. Társ.

Via Valscurignei

építő telepén levő irodában.

Magyar-Horvát tengeri Gőzhajózási R.-T., Fiume.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás ezek közül hetenként 4 gyorsjártat Fiuméből, Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa), Casteinovo és Cattaróba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra. Cattaróig csak 24 óra

Fiume-Venezia: hetenként 3-6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume-Ancona: hetenként 2-3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume-Ravenna: hetenként egy járat oda és vissza.

Ezen gőzök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyancsak Veneziában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

Fiume-Corfú-Patras kétszer havonként.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágosítást nyújt az igazgatóság és a m. kir. államvasutak városi menetjegyirodája.

Hotel „Vinodol”

CIRKVENICA

Étterem - Kávéház - Penzio

Önsegélyző népbank

mint Szövetkezet.

II.-ik Évtársulatát

1913. január 1.-ével megnyitotta és belépésre hívja fel az érdeklődőket.

A **takarékoskodásnak** ez a legpraktikusabb módja, különösen ajánlható kereskedőnek, tisztviselőnek és kisiparosoknak.

OLCSÓ HITEL, kedvező visszafizetési feltételek. Az adósok az üzleteredményben szintén részesednek.

Behajtja és leszámolja tagjainak követeléseit.

Tagság üzletrészenként heti egy korona befizetés.

Múlt évi működésének első évfolyamában a jegyzett **quoták száma** a 2000-et meghaladta.

Bővebb felvilágosítást ad a szövetkezet helyiségeiben **Viale Francesco Deák 2. sz.** naponkénti 4 és 6 között délután.

Kawa-Santal-Kapszulák

künnő szer hűgycsőfolyás ellen. Meglepően gyors hatás. 1 doboz ára 3 korona.

Dr. Bojta-Injekció ezzel egyidejűleg használva. Orvosiilag ajánlva.

1 üveg 1 kor. 60 fill.; ehhez egy fecskendező férfiáknak vagy nőknek 1 kor. 50 fill. Eredményért kezesség.

Universal-Fluid felülmúlhatatlan hatású testszaggyógyításoknál, reuma-, csuszfej-, fogfájásnál és bőrvizketegységénél. 1 próba üveg 40 fill. 1 nagy üveg 1 kor. 50 fill.

SKRIBANEK K. M. gyógyszerháza a „Kereszt”-hez,

Temesvár, Erzsébetváros, XIV., Hunyadi-ut 30.

Viszontelárusítók jól fizetve.

! 500 koronát !

fizetek Önnek, ha az én gyökér-
irtó „Ria“ kenőcsöm tyukszemét,
bibircsét és szarubőrét 3 napon
belül fájdalom nélkül el nem tűn-
tetli. Egy tégely ára jótálló levél
kíséréteben 1 Kor.

Kemény, Kassa 1 postafiók 12.940.

**„Styria-Universal“
Kötőgépek**

megmunkálnak finom
és vastagszájú pamu-
tot ugyanazon gépen.
Arjegyék ingyen.
Részletfizetésre is.
Styria-Kötőgépgyár,
GRAZ III.

LOVRANA

„Adria“ kávéház

Nagy strandterrasse, gyönyörű ten-
geri kilátás. A legelőkelőbb társa-
zágok találkozó helye. Abbaziából
hajón és villamoson kellemes ki-
rándulás.

Tulajdonos: Glück Alfonz
a Quarnero kávéháznak sok éven át volt
igazgatója.

**Trieszt a pályaudvarral
szemben**

„Alia Stazione“ étterem

A bpesti háziezred tisztikarának és
a trieszti magyarságnak találkozó-
helye.

Kitűnő konyha. - Mindenkori friss
sör. Olcsó árak.

Tulajd. Andriancich Ant.
a fiumei Deák szálló volt aportás.

Magyarok!!

Aki jó tisztán kezelt bor akar inni,
vagy frissen csapolt kőbányai sört,
aki jó magyaros ebédet és vacso-
rát akar enni az siessen

Misics András vendéglőjébe

Via Francesco Petrarca 6.
Éjjel 2 óráig nyitva.

Renko Ferenc Kávéháza

ABBAZIA, a Tommasich Fürdőnél

Árak:

Fehér kávé	30 fillér
Tea rumimal	40 „
Üveg sör	40 „
1 liter bor	1.20 „
Tej	24 „

LINOLEUM

!! RITKA ALKALOM !!

**Uj küldemény érkezett Linoleum-szőnyegekben,
bordúrral és fémsarokkal,**

150x200 nagyság	K	8.50	darabja
200x250	„	14.—	„
200x300	„	17.—	„

Viaszkosvászon

78 cm. magas méterenként	Kor.	1.70
110 cm. magas méterenként	Kor.	2.10
115 cm. magas méterenként	Kor.	2.50

Linoleum futók

67 cm. magas méterenként	Kor.	1.60
90 cm. magas méterenként	Kor.	1.10
100 cm. magas méterenként	Kor.	2.50

**Linoleum, fürdő-, háló- és ebédlőszobák lefedé-
sére m²-kint Kor. 2.50.**

Padlók lefedését saját munkásaink által vállaljuk.
Költségvetés ingyen és bérmentve.

Haas Leopold - Fiume

CORSO 6.

33 óceánjáró

Austro Americana - Trieszt.

Rendes személy- és áru forgalom, Észak- és Dél-
Amerika, Görögország, Olaszország, Délafrika és
Spanyolország felé.

8 napon belül Las Palmas-ból Dél-Amerikába.

Indulás TRIESTT-ből 1913 január 16-án.

„Kaiser Franz Josef I.“

kettőscsavarú gyorsgőzös (6 napi kéjutazással Nápoly, Bar-
cellona és a Kanári szigetekre egybekötve)

január 31-én	Rio de Janeiro
február 3-án	Buenos Ayres.

Közelebbi felvilágosításokkal az igazgatóság Triesztben,
Via Molino piccolo 2, szolgál.

Ha egészségét félti

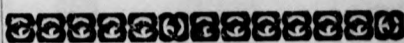
„ADRIA“

savanyu vizet igyék,

mely igen olcsó és kristálytisza. Bakté-
riummentes magas hegyi forrásvíz. Ter-
mészetes szénsavval telítve fertőző beteg-
ségeknek, étvágyzavaroknak és emésztési
nehézségeknek igen hasznos ital. Borral
keverve kellemes üdítő hatása.

Mindenhol kapható!

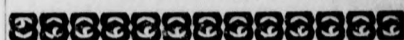
Töltőtelep ABBAZIA Friedrichshof.

Villa Sans Souci

Abbazia.

Előkelő családi otthon. - Teljesen
ujjonan berendezve. Uj tulajdonos
Finom bécsi konyha.

ABBAZIA

Hotel, Penzió és Caffè-Restaurant :

„TRAUBE“

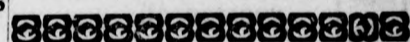
Árnyas kert. Kényelmes fedett he-
lyiségek. A fürdőhely legolcsóbb
étterme. Magyarok találkozó helye

ABBAZIA

CAFÉ WAGNER KÁVÉHAZ

Fényűzően berendezett kávétermek.
Külön játék és billiard szalonok.
Tengerparti terras és kerthelyiség.
Bel- és külföldi lapok nagy mennyi-
ségben. Különlegességek és frissítők

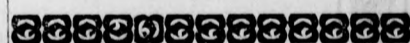
Számos látogatást kér
WAGNER RICHARD, tulajdonos

**LOVRANA LEGOLCSÓBB
és legjobb étterme**

„a szép karintiai nőhöz“

(„Zur schönen Kärntnerin“)

TÓTH JANOS

Magyar vendéglője

a legolcsóbb Fiumében.

Via Alessandro Manzoni 10.

Kőbányai polgári sör.

Magyar és dalmát bor.

SCHÖN I. — Szépség és hajápolási terme — SCHÖN I.

A legújabb módszer szerint arc- kéz- láb- ápolás (mani-
cur, pedicur) villanyos arcmasszázs (vibrations massage)
szemölcslevétel és arcbán levő szőr eltávolítása, tyuk-
szemvágás stb. Diszfésülések elvállaltatnak. Fésülések és
hajmosások a rendelő lakásában is elvégeztetnek.

Telefonszám 11-89.

**Wetzler Testvérek azelőtt Gondrand Testvérek,
Nemzetközi Szállító Rt. fiókja Trieszt.**

A legmegfelelőbb gyűjtőforgalom, különösen élelmiszereknek,
Trieszttől Bécsig. Közvetlen fuvardíjtelek magyar és
dalmát kikötőkből Bécsbe.

„Commercio“ kávéház

— Fiume, Piazza del Commercio 4 —

Ujjonnan berendezve.

Kitűnő kávéházi italok -- Éjjel nyitva.
Naponta éjjeli 2 óráig elsőrendű bácskai tambu-
rás hangverseny.

ROSENBERGER B.

és Testvére butorrktára

Fiume Corso 34 (Struppi ház) Telef. 504.

X. évfolyam.

X. évfolyam.

TELEFON 229.

A TENGERPART

1913 január elsején

TIZEDIK ÉVFOLYAMÁBA LÉPETT.

A nevezetes évforduló alkalmával, mely a multon érzett jogos büszkeséggel és a jövőbe vetett megingathatatlan bizalommal tölt el bennünket, hatalmas lépést teszünk ismét előre lapunk fejlesztésében. A hétköznapi számok hat oldalas keretéből kinőttünk immár és

„A TENGERPART“ most már hétköznapon | vasárnapokon pedig tiz-
nyolc oldalban | tizenkét oldalnyi
terjedelemben jelenik meg.

Már eddig is többet nyújtottunk olvasóinknak, mint bármely eddig Fiuméban megjelent magyar napilap. A mostani nagyobbítással azonban oly tartalmas lapot adunk olvasóink kezébe, mely a fiumei magyarságnál jóval nagyobb vidéki magyar centrumok napilapjaival teljesen egy színvonalon áll.

Kibővítjük lapunk távirati rovatát, riportcikkekkel élénkítjük a napi újdonságokkal foglalkozó hasábjainkat, szélesebb alapra fektetjük a környékbeli tudósítói szolgálatot s még e hóban a közgazdaság és tengerészet ügyeivel foglalkozó, igen nagy áldozatokkal járó új rovatot nyitunk.

Legjelentékenyebb újításunkat azonban technikai téren léptetjük életbe:

„A TENGERPART“ néhány nap mulva kimerítőbb tartalma dacára már
délután 2 és 3 óra között

fog megjelenni, anélkül hogy korábban zárnök le a szerkesztőség munkáját mint eddig. A nyomda-technikai munka e gyorsítását hatalmas új Linotype-szedőgépeink teszik lehetővé, a melyek csodálatos tökéletességükkel óránként „A Tengerpart“ egy teljes oldalát képesek kiszedni.

Mindeme a lap jövője érdekében hozott nagyrányu áldozatok dacára „A TENGERPART“ előfizetési ára marad a régi:

Egy évre	24.— kor.	Negyed évre	6.— kor.
Fél évre	12.— „	Egy hóra	2.— „

A helybeli tisztviselőknek és altiszteknek adott féláru előfizetés kedvezményét is fentartjuk egyelőre.

**Előfizetéseket és hirdetéseket felvesz „A Tengerpart“ kiadó-
hivatala, Gradinata del Sasso Bianco 3.
(Wurzer ház) I. emelet.**

POSTAFIÓK 105.

X. évfolyam.

X. évfolyam.